

עלון שבועי

נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

343 פ"ק פ"ט ספר אפרסין תפ"ט סנה ח' אליון 343
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,
ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: סוד שם רח"ש

עוד מה כתוב בה? "כבד את אביך ואת אמך", וכי אב ואם יש לכם?

עוד מה כתוב בה? "לא תרצח", "לא תנאף", "לא תגנוב", וכי קנאה יש ביניכם? יצר הרע יש ביניכם?

מיד הודו לו להקב"ה, שנאמר: "ה' אדונינו, מה אדיר שמך בכל הארץ", ואילו "תנה הודך על השמים" - לא אמרו.

והנה במדרש (שמות רבה פרשה כה א) כתוב: באותה שעה שבא משה לקבל את התורה, בקשו מלאכי השרת לפגוע במשה.

מיד עשה הקב"ה את קלסתר פניו דומה לאברהם, אמר להם למלאכים: אין אתם מתביישים ממנו, לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו?

או אז הסכימו לתת את התורה למשה. אמר לו הקב"ה למשה, לא ניתנה לך תורה אלא בזכותו של אברהם אבינו.

ויש להבין מה באמת היה, כי מהגמרא לעיל מבואר שמשה רבנו השיב תשובות למלאכים, ואולם במדרש מבואר שהקב"ה הפך את פניו של משה כאברהם, ובגלל שאכלו בביתו הסכימו לתת את התורה?

וביאר, כי כשבאו המלאכים לביתו של אברהם, קיבל אותם בסבר פנים יפות, וקיים הכנסת אורחים בתכלית השלימות, ונתן לכל אחד לשון בחרדל. ועתה אמר הקב"ה למלאכים, ראו מה ביניכם לבין ישראל, אברהם אבינו קיבל את המלאכים בסבר פנים יפות, אף שנדמו לערביים, ומבואר בזוה"ק שידע היטב שמלאכים המה, ולא שאל 'מה למלאכי השרת בינינו', 'אין כאן מקום למלאכים, רק לאנשים רעבים' וכדו'. אלא כיבדו בכבוד גדול. ואתם מלאכים, כשעלה לשמים ילוד אשה, לא קבלתם אותו אלא מיד בקשו להודפו, עד שנתירא משה שלא ישרפוהו בהבל פיהם. כיון שאתם נוהגים כך, אין מקום לתורה ביניכם אלא בין ישראל.

וכתב בביאור הגר"א לספר משלי (פרק לא, פסוק כ"ט) על הפסוק "רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה": שהתורה נקנית במ"ח דברים כמ"ש לעיל, וכל מי שיש לו מידות מן אלו המ"ח יותר, יש לו תורה יותר, אבל א"א שיהיה לאדם כל המ"ח רק שיש לאחד איזה מהם ולהשני מידות אחרים, עד שבין כולם יהיה כל המ"ח, והתורה כולה אינה נקנית רק ע"י כל המ"ח. וזהו "רבות בנות" שהם הת"ח עשו חיל שהן המ"ח, וא"ת שהוא כלל התורה כולה עלית על כולנה ע"י כולם. ע"כ.

לכן רבי עקיבא זכה להיות שורש התורה שבעל פה כדברי הגמרא במסכת סנהדרין (פג): אמר רבי יוחנן: סתם מתניתין רבי מאיר, סתם תוספתא רבי נחמיה, סתם ספרא רבי יהודה, סתם ספרי רבי שמעון, וכולהו אליבא דרבי עקיבא. ע"כ. כי רבי עקיבא הוא בעל המימרא (ירושלמי נדרים ל:): "ואהבת לרעך כמוך". רבי עקיבא אומר זהו כלל גדול בתורה. ע"כ.

כתב הגר"ח פלאגי בספרו כף החיים (סי' י"ב אות ז') וז"ל: כשאומר בפיטום הקטורת "ממולח" טהור' קודש", יכוין בשם הקדוש היוצא מסופי התיבות שהוא רח"ש, דיש בו כח לגרש החיצונים ויועיל לזכירה. וכמו שכתוב בספר שערי חיים על הפסוק (תהילים מה ב) רחש לבי דבר טוב. ע"ש.

וצריך להבין מה השייכות בין "ממולח טהור קודש" לזכירת התורה?

ונראה לומר על פי מה שמובא במסכת כלה (פרק ג') על המקרא "ממולח טהור קודש" שצריך תלמיד חכם להיות ערב לכל אדם ולא יהא כקדרה שאין בה מלח.

ומצינו במסכת עירובין (נד.) שמהפסוק "וענקים לגרורתך" לומדים שני דברים אשר על ידם יזכור הלומד את לימודו האחד "יושב ומחזר על תלמודו", והשני "נעים ומרוצה לבריות".

הרי לנו כאשר התלמיד חכם מעורב ומרוצה לבריות, זוכה לזכור את לימוד התורה הקדושה. כי על התורה נאמר: "דרכיה דרכי נעים" ולכן מוטל על לומדיה להיות "נעים ומרוצה לבריות".

ויש להסמיק לזה מה שכתב הרה"ק מאלכסנדר בספרו ישמח ישראל (פרשת וירא) בשם אביו הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר ז"ל ע: הגמרא במסכת שבת (פג:) מביאה: אמר רבי יהושע בן לוי: בשעה שעלה משה למרום, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, ריבונו של עולם, מה לילוד אשה בינינו? אמר להם, לקבל את התורה בא. אמרו לפניו, חמדה גנוזה שגנוזה לך תתקע"ד [974] זרות קודם שנברא העולם, אתה מבקש ליתנה לבשר ודם?! "מה אנוש כי תיזכרנו, ובן אדם כי תפקדנו"? ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ, "אשר תנה הודך על השמים" [כלומר תן את התורה למלאכים שהם בשמים]!

אמר לו הקב"ה למשה, החזר להם תשובה. אמר לפניו, ריבונו של עולם, מתיירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם. אמר לו, אחוז בכיסא כבודי והחזר להם תשובה.

אמר לפניו, ריבונו של עולם, תורה שאתה נותן לי מה כתוב בה? "אנכי ה' אלוהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים". אמר להם למלאכים, וכי למצרים ירדתם? לפרעה השתעבדתם? תורה למה תהא לכם?

ועוד, מה כתוב בה? "לא יהיה לך אלוהים אחרים", וכי בין עמים אתם שרויים שעובדים עבודה זרה?

עוד מה כתוב בה? "זכור את יום השבת לקדשו", וכי מלאכה אתם עושים, שצריכים לשבות?

עוד מה כתוב בה? "לא תשא", וכי משא ומתן יש ביניכם?

לכן רק דבי עקיבא נעים המידות וההליכות, יכול לומר על אשתו: שלי ושלכם שלה הוא". הוא מייחס את כל הצלחתו בתורה לאשתו.

וכמו שסיפר ת"ח אחד (הובא בספר לחנך בשמחה) שהזדמן לו לנסוע במונית יחד עם רב גדול אחד, וזוגתו הרבנית, ומאחור ישב הילד שלהם. באמצע הדרך עצר נהג המונית בתחנת דלק והחל לתדלק את הרכב. בינתיים הציצה הרבנית מבעד לחלון וראתה את האיש המתדלק הלבוש בסרבולו, המלא בכתמי בנזין.

היא פונה בהתרגשות לבעלה, ואומרת לו: 'איזה סיעתא דשמיא גדולה היתה לי; לפני שנים הציעו לי להשתדך עם האיש הזה. תאר לעצמך, בעלי היקר שליט"א, אם השידוך היה יוצא לפועל, הייתי כיום אשה של מתדלק בנזין...'

והרב, ברוב אצילותו, פונה אל רעייתו הרבנית ואומר לה: 'רעיית היקרה, אילו היה זוכה האיש המתדלק ההוא להינשא לך, היה הוא היום רב גדול בתורה!'

ננסה להבין מה היה כאן, הרי גם אם הרב ההוא התכוון לומר לאשתו שכל תורתו לא באה לו אלא בגללה, ולכן יתכן שאם המתדלק היה זוכה להינשא לה, היה מגיע לדרגה דומה בתורה וביראת שמים, פשוט וברור הוא שאין הדברים נכונים במלואם, שהרי אי אפשר להתעלם מעמלו שלו בתורה, של הרב, ומכשרונותיו הברוכים, וכל יתר קנייני התורה שהתברך בהם. כלל לא בטוח, אפוא, שאם האשה היתה מתחתנת עם אותו אדם, היה הוא מגיע לאותה דרגה.

אבל הגאון שליט"א החליט לשכוח מעצמו, להתעלם מכל מעלותיו הנכבדות, ולהתייחס רק למעלותיה של אשתו, ולכן אמר שאם המתדלק היה זוכה להינשא לה, היה הוא היום רב גדול בתורה... שהרי במסירות שְׁאֵת מגלה לבעלך, כל אחד יכול לצמוח ולגדול!

****

לימוד תורה בטהרה:

הגמרא בקידושין (כט:) מביאה מחלוקת, האם קודם צריך להתחתן ואחר כך ללמוד תורה או קודם ילמד תורה ואחר כך יישא אשה. אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה ישא אשה ואח"כ ילמוד תורה. רבי יוחנן אומר: ריחיים על צוארו ויעסוק בתורה? ולא פליגי הא לן והא להו. ונחלקו רש"י ותוס' בהסבר מהו הא לן והא להו, אבל הצד השווה ביניהן הוא דלמי שהיכולת בידו שאין עול הפרנסה נופלת עליו, צריך מקודם לישא אשה, ולמי שאין היכולת בידו צריך מקודם ללמוד תורה. אמנם אף למי שאין היכולת בידו ולאחר הנישואין נתמעט אצלו לימוד התורה בכמות מחמת הריחיים על צוארו, אבל באיכות תורתו נתעלה כיון שיכול ללמוד בטהרה וכמו שאמרו חז"ל (יבמות סב:): כל אדם שאין לו אשה שרוי בלא שמחה וכו'. במערבא אמרי בלא תורה. דלימוד התורה כראוי שייך רק אחר שנשא אשה וכן אמרו חז"ל (יומא עב): "יראת ה' טהורה עומדת לעד", אמר רבי חנינא: זה הלומד בטהרה מאי היא? נושא אשה ואח"כ לומד תורה.

ומעט תורה בקדושה וטהרה יותר חשוב מהרבה תורה הנלמד שלא בקדושה.

ויש לומר כי שיטת רבי יוחנן שיש ללמוד תורה ואחר כך לשאת אשה, על פי דברי הגמרא בברכות (כ.) כאשר שני אמוראים עומדים לפני בית הטבילה האחד רב גידל והשני רבי יוחנן: רב גידל, הוה רגיל דהוה קא אזיל ויטיב אשערי דטבילה. אמר להו: הכי טבילו והכי טבילו. אמרי ליה רבנן: לא קא מסתפי מר מיצר הרע? אמר להו: דמיין באפאי כי קאקי חיורי.

מוסיפה הגמרא לספר: רבי יוחנן הוה רגיל דהוה קא אזיל ויטיב אשערי דטבילה אמר, כי סלקן בנות ישראל ואתיין מטבילה מסתכלן בי ונהוי להו זרעא דשפירי כוותי. אמרי ליה רבנן: לא קא מסתפי מר מעינא בישא? אמר להו: אנא מזרעא דיוסף קא אתינא דלא שלטא ביה עינא בישא דכתיב בן פורת יוסף בן פורת עלי עין ואמר רבי אבהו אל תקרי עלי עין אלא עולי עין רבי יוסי ברבי חנינא אמר מהכא וידגו לרב בקרב הארץ מה דגים שבים מים מכסין עליהם ואין עין הרע שולטת בהם אף זרעו של יוסף אין עין הרע שולטת בהם ואי בעית אימא עין שלא רצתה לזון ממה שאינו שלו אין עין הרע שולטת בו.

וצריך ביאור, מדוע חכמים לא שאלו את רבי יוחנן כפי ששאלו את רב גידל אם אינו חושש מיצר הרע? (ובפשטות מיישבים, כיון שרבי יוחנן ריסי עיניו היו ארוכות ולא היה רואה את הנשים בטבילתן, בשונה מרב גידל, שהיה צריך לבדוק אם טבילתם כשרה או לא).

ונראה לומר, כי התשובה לכן כבר טמונה בדבריו "אנא מזרעא דיוסף קאתינא", והיינו, כיון שיוסף הצדיק התגבר על יצר ולא נכשל בעריות, טבע בכל זרעו אחריו שיהיו קדושים וטהורים ולבל יכשלו ביצר הרע. ממילא רבי יוחנן שהוא מזרעו דיוסף, אינו צריך לחשוש ליצר הרע.

לכן לדעת רבי יוחנן מוטל על האדם ללמוד תורה ואחר כך לשאת אשה, כיון שרבי יוחנן היה לומד תורה בטהרה גם קודם שנשא אשה, אולם ודאי שמי שנכשל ואינו יכול לשמור על טהרתו, ודאי שצריך להקדים ולשאת אשה ואחר כך ללמוד תורה בטהרה שמעלתה גבוהה יותר.

שב"ק פרשת משפטים מסוגל לתשובה ולתיקון חטא זה, כי מרומזים בפרשת ענייני הגאולה, והוא השבוע האחרון של ימי השובבי"ם בשנה פשוטה, כי הוא גמר מתן תורה, שכתב בה שקבלו ישראל עליהם נעשה ונשמע וכל המשפטים כתובים בה (דברי יואל ח"ד קמ"ה).

כתוב בספרים הקדושים, שב' אדרים הוא גימטריא קדו"ש, והיינו בשנה מעוברת יש מסוגלות להגיע לדרגה של קדוש.

מעלת תפילה בציבור:

כתב בספר מאור ושמש (בפרשת השבוע) וזלה"ק:

"ועבדתם את ה' אלהיכם וברך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך וגו'".

יש לדקדק שהתחיל הפסוק בלשון רבים ועבדתם את ה' אלהיכם וגמר אומר בלשון יחיד וברך את לחמך וגו'?

ונראה בזה דהתורה הקדושה מלמדת אותנו איך לעבוד את השי"ת. והן אמת באיזה בחינה שיהיה שאדם עובד את השי"ת אם כוונתו לשמים בודאי הוא מקובל לפני השי"ת, אך עיקר עבדות ה' הוא שישתתף האדם עם הציבור, בכל הענייני העבודה הן בתורה והן בתפלה ולא בד בבד כמו שאמרו חז"ל: "חרב על הבדים חרב על שונאיהם של תלמידי חכמים שעוסקים תורה בד בבד", רק צריך שישתתף עם הציבור, ובפרט בשעת התפלה צריך כל אדם ליזהר מאד מאד להתפלל עם הציבור יחד, ואם מתפלל עם הציבור יהיה מובטח שפרנסתו תהיה מזומנת לו בכל יום ברווחה וברכה תהיה מצויה במעשי ידיו, ועל ידי תפלת ציבור יכולים לבטל כל הגזירות קשות ורעות רחמנא ליצלן. וכבר אמרנו זאת "ברוב עם הדרת מלך" (משלי י"ד, כ"ח), פירוש כשנאספין הציבור יחד להתפלל אזי הם מבטלים כל הגזירות קשות ומביאים את המלך מלכו של עולם לידי החזרה שחוזר ממה שגזר על בני ישראל חלילה וחס איזה גזירה קשה ואומר הדרי בי ממה שגזרתי עליהם. וזהו "ברוב עם הדרת מלך", פירוש אם נאספים רוב עם יחד בתפלה אזי הדרת מלך הקב"ה אומר הדרי בי ממה שגזרתי עליהם וממשיכין על כנסת ישראל על ידי תפילתם השפעות טובות. עכ"ל.

קו השיעורים להתענג בתענוגים

0772618021

לשיעורים על פרשת משפטים שלוחה: 126

שמעו ותחי נפשכם